

ΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΣΤΟΧΩΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΩΣ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΤΙΜΙΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Εργασία που Παρουσιάζεται
στο Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για το μάθημα της
Ειδικότητας Σχολικής Φυσικής Αγωγής

Για την Εκπλήρωση
των Απαιτήσεων του μαθήματος Διπλωματική εργασία

από την
ΣΑΜΑΡΑ ΕΥΔΟΞΙΑ

Σεπτέμβριος 2008

ΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΣΤΟΧΩΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΩΣ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΤΙΜΙΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Εργασία που Παρουσιάζεται
στο Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για το μάθημα της
Ειδικότητας Σχολικής Φυσικής Αγωγής

Για την Εκπλήρωση
των Απαιτήσεων του μαθήματος Διπλωματική εργασία

από την
ΣΑΜΑΡΑ ΕΥΔΟΞΙΑ

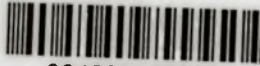
Σεπτέμβριος 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 6691/1
Ημερ. Εισ.: 12/11/2009
Λογος: _____
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ-ΤΕΦΑΑ
2008
ΣΑΜ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000102565

*Αφιερώνεται
στους γονείς μου*

Ευχαριστίες

Θέλω να ευχαριστήσω πρώτα απ' όλα την καθηγήτρια της ειδικότητάς μου, κα Χασάνδρα Μαρία, που με βοήθησε στην υλοποίηση και συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας. Φυσικά, τη διεύθυνση και τους καθηγητές του σχολείου που μου επέτρεψαν να απασχολήσω τους μαθητές κατά τη διάρκεια των μαθημάτων τους και τους μαθητές του σχολείου που συμμετείχαν οικειοθελώς στην έρευνά μου. Τέλος, ευχαριστώ τους συναδέλφους μου, Κατσάνο Απόστολο και Κούβελα Βασίλη, για τη συμβολή και υποστήριξή τους κατά τη διάρκεια εκπόνησης της έρευνάς μου.

Σεπτέμβριος 2008

ΣΑΜΑΡΑ ΕΥΔΟΞΙΑ

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	05
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	06
Σκοπός	08
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	09
Θεωρίες	09
Μετρήσεις	09
Έρευνες πάνω στην Ψυχολογία	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	16
Υποθέσεις	16
Συμμετέχοντες	16
Όργανα Μετρήσεων	16
Ερευνητική Διαδικασία	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΖΗΤΗΣΗ	21
Πρακτικές Εφαρμογές	22
Περιορισμοί & Μελλοντικές Έρευνες	23
Βιβλιογραφία	26
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο Δημογραφικών Στοιχείων	32
Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο Έρευνας	33
Παράρτημα Γ: Πίνακας Δεδομένων	39

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει αν οι τέσσερις προσανατολισμοί στόχων επίτευξης, σύμφωνα με το πολυδιάστατο ιεραρχικό μοντέλο του Παπαϊωάννου (1999), προβλέπουν τις θετικές και αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές στο μάθημα της φυσικής αγωγής. Στην έρευνα συμμετείχαν 172 μαθητές και 161 μαθήτριες από Α΄ έως Γ΄ γυμνασίου. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο των Papaioannou, Milosis, Kosmidou και Tsigilis, (2002), και το ερωτηματολόγιο τίμιο παιχνίδι στη φυσική αγωγή των Χασάνδρα, Γούδας, Χατζηγεωργιάδης και Θεοδωράκης, (2002). Από την ανάλυση παλινδρόμησης φάνηκε ότι οι προσανατολισμοί στόχων επίτευξης προέβλεπαν σημαντικά τόσο τις θετικές αθλητικές συμπεριφορές των μαθητών ($F_{(4,327)} = 14.136$, $p < .001$), όσο και τις αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές ($F_{(4,327)} = 11.677$, $p < .001$). Αναλυτικότερα, ο προσανατολισμός στην ενίσχυση του εγώ ($b = -.140$) και στην προστασία του εγώ ($b = -.151$) προέβλεπαν σημαντικά αρνητικά τις θετικές αθλητικές συμπεριφορές, ενώ ο προσανατολισμός στο έργο ($b = .300$) τις προέβλεπε θετικά. Αντίστοιχα, ο προσανατολισμός στην ενίσχυση του εγώ ($b = .205$) και στην προστασία του εγώ ($b = .154$) προέβλεπαν σημαντικά θετικά τις αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές, ενώ ο προσανατολισμός στο έργο ($b = -.220$) τις προέβλεπε αρνητικά. Ο στόχος της κοινωνικής αποδοχής δεν είχε σημαντική συνεισφορά στις προβλέψεις. Τα αποτελέσματα ενισχύουν σχετικά ευρήματα στον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή τα οποία υποστηρίζουν την σημαντικότητα της συνεισφοράς των στόχων επίτευξης στη συμπεριφορά των μαθητών και μαθητριών στο μάθημα της φυσικής αγωγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία των Μουταφτσή και Δογάνη (2002) μόνο το 1,8% των ερευνών στην Ελλάδα τα τελευταία 15 χρόνια έχει ασχοληθεί με την ηθική και τις αξίες στον αθλητισμό. Οι έρευνες για το τίμιο παιχνίδι είναι ελάχιστες, κυρίως λόγω της δυσκολίας ανάπτυξης (ή ανυπαρξίας) σχετικών εργαλείων μέτρησης.

Ο ευρύτερα διαδεδομένος όρος που χρησιμοποιείται σήμερα για να εκφράσει την ηθική συμπεριφορά στον αθλητισμό είναι το τίμιο παιχνίδι (Fair Play). Σημαντική δυσκολία έχει αναφερθεί για να καθοριστεί ο ακριβής ορισμός του. Οι Shields και Bredemeier (1994) καθόρισαν “το τίμιο παιχνίδι στον αθλητισμό σαν μια αρετή που συμβάλλει στην ώθηση του ανταγωνισμού με βάση τους στόχους και τις αρχές της ηθικής”. Το τίμιο παιχνίδι- δίκαιο παιχνίδι είναι η φράση που χρησιμοποιείται για να αναδείξει την άποψη ότι τα σπορ πρέπει να χρησιμοποιούνται για να διδάξουν θετικές, ηθικές και κοινωνικές αξίες. Έτσι το τίμιο παιχνίδι συνήθως καθορίζεται από μια ομάδα γενικών ηθικο - κοινωνικών αξιών που διδάσκονται και εφαρμόζονται μέσω του αθλητισμού.

Σύμφωνα με τον Nicholls (1984a, 1984b, 1989), η θεωρία των στόχων επίτευξης εξετάζει τα κίνητρα με βάση την εκπλήρωση των ατομικών στόχων στους χώρους που δραστηριοποιούνται τα άτομα (εκπαίδευση, αθλητισμός, επάγγελμα κ.λπ.). Ο Nicholls υποστηρίζει ότι παιδιά μεγαλύτερα των 11-12 ετών αντιλαμβάνονται την ικανότητά τους με δύο διαφορετικούς τρόπους ο ένας ονομάζεται «προσανατολισμός στο εγώ» και ο άλλος ονομάζεται «προσανατολισμός στο έργο».

Στην πρώτη περίπτωση, τα άτομα κρίνουν την ικανότητά τους σε σχέση με τους άλλους. Παρουσιάζουν, δηλαδή, μια διαφοροποιημένη αντίληψη της ικανότητάς τους, εστιάζοντας περισσότερο στην επιτυχία με χαμηλή προσπάθεια ή χρησιμοποιώντας τεχνικές νίκης, καθώς επίσης και στην επίδειξη ικανότητας με το να ξεπεράσουν τους άλλους. Ο προσανατολισμός, λοιπόν, που εξαρτάται από την κοινωνική σύγκριση, συναντάται εκτός από τον όρο «εγώ» (Nichols, 1984b), με τον όρο «επίδοση» (Dweck, 1986), καθώς επίσης και με τον όρο «ικανότητα» (Ames, 1992a).

Στη δεύτερη περίπτωση, τα παιδιά κρίνουν την ικανότητα με βάση την προσωπική τους βελτίωση. Ο προσανατολισμός, εδώ, εξαρτάται από την προσωπική βελτίωση, και συναντάται εκτός από τον όρο «έργο» (Nichols, 1984b), με τον όρο «μάθηση» (Dweck, 1986) και με τον όρο «γνώση» (Ames, 1992a). Η βασική θέση της θεωρίας είναι ότι τα άτομα δραστηριοποιούνται στους συγκεκριμένους χώρους με σκοπό να επιδείξουν ικανότητα.

Ο πιο πρόσφατος διαχωρισμός της θεωρίας των στόχων επίτευξης έγινε από τον Παπαϊωάννου (1999). Σύμφωνα με τον ίδιο, οι στόχοι επίτευξης αφορούν προσωπικούς προσανατολισμούς του ατόμου και αριθμητικά είναι τέσσερις: η «προστασία του εγώ», η «ενίσχυση του εγώ», ο «προσανατολισμός στο έργο» και ο «στόχος της κοινωνικής αποδοχής».

Η διεθνής βιβλιογραφία τα τελευταία χρόνια έχει προσπαθήσει να διερευνήσει την ανάπτυξη της ηθικής συμπεριφοράς μέσα από την άσκηση και τα σπορ. Στην Ελλάδα όμως, οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί με αυτό σαν κεντρικό τους θέμα είναι ελάχιστες. Συγκεκριμένα δεν υπάρχουν αρκετές σε αριθμό έρευνες που να έχουν γίνει στο περιβάλλον της φυσικής αγωγής και ιδιαίτερα μετά το

νέο διαχωρισμό των προσωπικών προσανατολισμών του ατόμου από τον Παπαϊωάννου.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει αν οι τέσσερις προσανατολισμοί στόχων επίτευξης, σύμφωνα με το πολυδιάστατο ιεραρχικό μοντέλο του Παπαϊωάννου (1999), προβλέπουν τις θετικές και αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές στο μάθημα της φυσικής αγωγής.

Η έρευνα αυτή μπορεί να βοηθήσει στο να διερευνηθεί αν οι προσανατολισμοί στόχων επηρεάζουν τις έντιμες αθλητικές συμπεριφορές στη φυσική αγωγή όπως και στα σπορ ή αν κάτι διαφοροποιείται, ενώ συγχρόνως, μπορεί να απαντήσει στο ερώτημα αν ο νέος διαχωρισμός στόχων σύμφωνα με το μοντέλο του Παπαϊωάννου, δίνει επιπλέον πληροφορίες για το πώς αυτοί επηρεάζουν τις έντιμες αθλητικές συμπεριφορές. Επίσης, θεωρείται αναγκαίο να δώσει κατευθύνσεις για επιπλέον σχετικές έρευνες, και παράλληλα να κατευθύνει και να δώσει συμβουλές στους εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής για το πώς να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν τη διδασκαλία των σπορ, έτσι ώστε να αναπτύσσεται σωστότερα η ηθική και κοινωνική συμπεριφορά των μαθητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Προσανατολισμοί στόχων (θεωρίες):

Βασιζόμενος σε προηγούμενες θεωρίες των στόχων επίτευξης και ερευνητικά δεδομένα, ο Παπαϊωάννου (1999) διαχώρισε περαιτέρω τους στόχους επίτευξης. Σύμφωνα με τον ίδιο λοιπόν, οι στόχοι επίτευξης αφορούν προσωπικούς προσανατολισμούς του ατόμου και όπως προκύπτουν από την σχετική βιβλιογραφία, αυτοί αριθμητικά είναι τέσσερις. Συγκεκριμένα είναι η «προστασία του εγώ», η «ενίσχυση του εγώ», ο «προσανατολισμός στο έργο» και ο «στόχος της κοινωνικής αποδοχής».

Η «προστασία του εγώ» αναφέρεται στην αποφυγή επίδειξης ικανοτήτων από κάποιο άτομο που προσπαθεί να προστατεύσει τον εαυτό του από αρνητικά σχόλια και κριτικές των άλλων για την απόδοσή του. Αντίθετα, τα άτομα που είναι προσανατολισμένα στην «ενίσχυση του εγώ» έχουν την τάση να επιδεικνύουν το «εγώ» τους, προσπαθώντας να επιτύχουν καλύτερη επίδοση από τους άλλους. Η «ενίσχυση του εγώ», αφορά την επίδειξη των ικανοτήτων ενός ατόμου σε αυτά που κατέχει και επιζητά (ως στόχο έχει) το θαυμασμό και την υπεροχή σε σχέση με τους άλλους.

Όταν τα άτομα κρίνουν την ικανότητά τους με βάση την προσωπική τους βελτίωση, ονομάζεται προσανατολισμός στο «έργο». Έχουν, δηλαδή, μια μη διαφοροποιημένη αντίληψη της ικανότητάς τους που βασίζεται σε αυτοαναφερόμενα κριτήρια, εστιάζοντας στην ανάπτυξη της επιδεξιότητας και στην επίδειξη της ικανότητας με βάση τη μέγιστη προσπάθεια. Τέλος, ο «στόχος της κοινωνικής

αποδοχής» αφορά την κοινωνική αποδοχή και αγάπη που επιζητούν τα άτομα από άλλα που συναναστρέφονται μαζί τους.

Ηθική και κοινωνική συμπεριφορά (θεωρίες):

Ερευνητές και καθηγητές εδώ και αρκετά χρόνια, υποστηρίζουν ότι τα σπορ διαπαιδαγωγούν το σώμα, την ψυχή και τον χαρακτήρα και ότι όσοι ασχολούνται με τα σπορ αναπτύσσουν και ιδιαίτερα ηθικά χαρίσματα. Ερευνητικά στοιχεία των τελευταίων χρόνων δείχνουν ότι ο αθλητισμός προωθεί το ίδιο τόσο θετικές όσο και αρνητικές συμπεριφορές (Hodge, 1989).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών, η ηθική συμπεριφορά κάθε μαθητή στο μάθημα της φυσικής αγωγής επηρεάζεται από τις προσωπικές ηθικές αρχές και αξίες του, αλλά και από τις ηθικές αξίες και αρχές που αντιλαμβάνεται ότι έχουν οι συμμαθητές και ο καθηγητής της φυσικής αγωγής (Shields & Bredemeier, 1995; 1996; Guivernau & Duda, 2002).

Η ηθική ουσιαστικά, είναι εκείνο το μέρος της προσωπικότητας που εκφράζει το δεσμό του ατόμου με την κοινωνία (Hoffman, 1992), και αποτελείται από κανόνες, έθιμα ή αρχές που ρυθμίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά προς τους άλλους ανθρώπους. Κοινωνική συμπεριφορά θεωρείται η συμπεριφορά ενός ατόμου που επιδιώκει να βοηθήσει ή να ωφελήσει τον συνάνθρωπό του, με στοιχεία όπως της συνεισφοράς, του αλτρουϊσμού και της συμπάθειας. Επίσης, είναι σύμφωνη με αρχές και κανονισμούς, που είτε είναι θεσπισμένες από το νόμο είτε κοινωνικά αποδεκτές από τους πολλούς.

Ως θετική κοινωνική συμπεριφορά των μαθητών χαρακτηρίζεται αυτή που περιλαμβάνει πράξεις αλληλοβοήθειας, συνεργασίας, αλτρουϊσμού, συμπαράστασης, θετικής παρότρυνσης και ενδιαφέροντος για τους συμμαθητές. Η θετική κοινωνική

συμπεριφορά είναι καθορισμένη σαν η συμπεριφορά που επιδιώκει να βοηθήσει ή να ωφελήσει ο ένας τον άλλον άνθρωπο (Eisenberg & Mussen, 1989). Αντίθετα, η αρνητική κοινωνική συμπεριφορά χαρακτηρίζεται από πράξεις που ως στόχο τους έχουν τη διάσπαση της συνοχής και του ομαλού κλίματος στην τάξη, πράξεις βίας (λεκτικής και σωματικής), συμπεριφορές εγωιστικές, επίδειξη αρχηγικής δύναμης, αλλά ακόμη και συμπεριφορές απομόνωσης.

«Οι Bandura και Walters είναι οι εισηγητές μιας θεωρίας σύμφωνα με την οποία το άτομο είναι ενεργητικός μεσολαβητής που επενεργεί στο περιβάλλον με βάση συγκεκριμένες προσδοκίες και συνάψεις, και που ταυτόχρονα προβλέπει τις πιθανές συνέπειες της συμπεριφοράς του πριν από την εκδήλωσή της» (Salkind, N. (1990). Θεωρίες της ανθρώπινης ανάπτυξης, σελ. 232). Η έννοια του αμοιβαίου καθορισμού που εισηγήθηκε ο Bandura (1977) τονίζει την αλληλεπιδραστική φύση της σχέσης ανάμεσα στην κληρονομικότητα και το περιβάλλον, κάνει όμως απόλυτα σαφές ότι οι περιβαλλοντικές επιδράσεις είναι πιο κρίσιμες για την ατομική ανάπτυξη συγκριτικά με τις γενετικές ικανότητες που κουβαλάει το άτομο.

Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης (Bandura, 1977), η συμπεριφορά του παιδιού διαμορφώνεται από τη συμπεριφορά των άλλων, ιδιαίτερα των γονέων. Αυτή η συμπεριφορά περιλαμβάνει τις διαφορές φύλου στη συμπεριφορά και τις στάσεις. Ο γονείς και άλλα σημαντικά πρόσωπα ενισχύουν συγκεκριμένες συμπεριφορές και αποθαρρύνουν ή αποδοκιμάζουν άλλες. Επιπλέον, τα παιδιά μιμούνται παρατηρώντας τη συμπεριφορά άλλων.

Έτσι θα πρέπει να γίνει αντιληπτό τόσο από τους γονείς όσο και από τους δασκάλους και τα πρόσωπα της ευρύτερης πολιτείας, ότι τα παιδιά παρατηρούν τι κάνουν οι καθηγητές και άλλοι σημαντικοί ενήλικες στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον, και ότι οι μαθητές παρουσιάζουν συμπεριφορές στην τάξη που έχουν

βιώσει στο στενό οικογενειακό περιβάλλον. Συνεπώς, η συμπεριφορά των ενηλίκων έχει επιπτώσεις στην ανάπτυξη του χαρακτήρα των παιδιών που βρίσκονται κοντά τους. Γενικά, η μέχρι τώρα έρευνα υποστηρίζει, ότι καθώς οι μαθητές αναπτύσσονται, η θετική κοινωνικο-ηθική συμπεριφορά βελτιώνεται (Fabes, Carlo, Kupanoff & Lable, 1999).

Σχετικές έρευνες

Σύμφωνα με πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα στο χώρο των σπορ και της φυσικής αγωγής, ο προσανατολισμός στόχων επίτευξης των αθλουμένων επηρεάζει την ηθική τους συμπεριφορά (Duda, Olson & Templin, 1991; Kavussanu & Roberts, 2001; Kavussanu & Ntoumanis, 2003). Στο χώρο του αθλητισμού, η σχέση των προσωπικών προσανατολισμών και των πεποιθήσεων εξετάστηκε σε νεαρούς αθλητές υψηλού επιπέδου (Hom, Duda, & Miller, 1993; Newton & Duda, 1993), σε μαθητές γυμνασίου (Duda, Fox, Biddle, & Armstrong, 1992; Treasure & Roberts, 1994; Treasure, Roberts, & Hall, 1992), σε μαθητές λυκείου (Duda & Nicholls, 1992; Lochbaum & Roberts, 1993), σε εφήβους αθλητές με ειδικές ανάγκες (White & Duda, 1993) και σε ενήλικους αθλητές υψηλού επιπέδου (Duda & White, 1992; Guivernau & Duda, 1995).

Οι παραπάνω έρευνες έχουν δείξει μια ισχυρή θετική σχέση μεταξύ του προσανατολισμού στο «έργο» και της άποψης ότι η σκληρή εργασία και η συνεργασία μπορεί να οδηγήσει κάποιον στο να είναι πετυχημένος στον αθλητισμό. Αντίθετα, ο προσανατολισμός στο «εγώ» σχετίστηκε περισσότερο με την άποψη ότι η ικανότητα είναι εκείνη που μπορεί να οδηγήσει στην επιτυχία. Επίσης, θετική σχέση φάνηκε να υπάρχει μεταξύ του προσανατολισμού στο «εγώ» και της πεποίθησης ότι παραπλανητικά μέσα (ακόμη και παράνομα) μπορούν να

χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη της επιτυχίας, ενώ αντίστοιχα αρνητική σχέση υπήρξε με τον προσανατολισμό στο «έργο».

Οι Shields και Bredemeier (2000) σε μελέτη τους υποστήριξαν ότι ο αθλητισμός δημιουργεί πολλά ηθικά προβλήματα κυρίως λόγω του έντονου ανταγωνισμού. Συχνά ο ανταγωνιστικός αθλητισμός ανταμείβει επιθετικές συμπεριφορές, ακόμη κι αν αυτές είναι αντίθετες με τους κοινωνικούς κανόνες. Παλαιότερη έρευνα σε περιβάλλον του αθλητισμού καταδεικνύει ότι οι αθλητές έχουν τη τάση να δίνουν περισσότερη έμφαση στη νίκη από ότι στο τίμιο παιχνίδι (Webb, 1969). Αποτελέσματα μεταγενέστερης μελέτης φαίνεται να ενισχύουν τον παραπάνω ισχυρισμό, ότι δηλαδή καθώς οι αθλητές ωριμάζουν και κινούνται σε περισσότερο ανταγωνιστικές καταστάσεις, αυτοί είναι περισσότερο προσανατολισμένοι στη νίκη και λιγότερο απέναντι στην ευχαρίστηση και στο δίκαιο παιχνίδι (Knoppers, 1985; Shields & Bredemeier 1995). Αρκετές έρευνες έχουν δείξει ότι ο αθλητισμός μπορεί να καταστείλει τον ηθικό διαλογισμό και την ηθική ανάπτυξη (Beller, Stoll, Burwell, & Cole, 1996; Kohn, 1986; Miller, et al., 2004; Mosher & Crawford, 1995).

Για περισσότερο από μια δεκαετία οι Lumpkin, Stoll & Beller (1999), μελέτησαν πάνω από 10.000 αθλητές της 9^{ης} τάξης. Τα αποτελέσματά τους υποστηρίζανε ότι οι αθλητές βαθμολογήθηκαν χαμηλότερα από ότι οι μη-αθλητές στην ηθική ανάπτυξη, ενώ τα αγόρια δώσανε χαμηλότερες τιμές από τα κορίτσια αθλήτριες στην ηθική ανάπτυξη. Επίσης οι τιμές του ηθικού διαλογισμού των αθλητών υποχωρούσαν σταθερά πέραν της 9^{ης} τάξης, ενώ η βαθμολογία για τους μη-αθλητές είχαν την τάση να αυξάνονται. Επίσης, ο ηθικός διαλογισμός των αθλητών γύρω από θέματα του αθλητισμού εμφάνισε να είναι διαφορετικός από τον ηθικό τους διαλογισμό γύρω από άλλα κοινωνικά θέματα.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο χώρο της φυσικής αγωγής (Walling & Duda, 1995), τα αποτελέσματα ήταν παρόμοια με εκείνα στο χώρο του αθλητισμού. Οι μαθητές που ήταν υψηλά προσανατολισμένοι στο «εγώ», εξέφρασαν την πεποίθηση ότι οι επιτυχίες στο μάθημα της φυσικής αγωγής οφείλονται στην υψηλή ικανότητα, ενώ οι μαθητές που ήταν υψηλά προσανατολισμένοι στο «έργο», εξέφρασαν την πεποίθηση ότι οι επιτυχίες οφείλονται στη συνεργασία και στην υψηλή προσπάθεια. Επίσης, σημαντική θετική σχέση εμφανίστηκε μεταξύ του προσανατολισμού στο «έργο» και της πεποίθησης ότι ο δάσκαλος μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην επιτυχία του μαθήματος φυσικής αγωγής.

Στο χώρο της σχολικής φυσικής αγωγής, σε ένα αντίστοιχο παρεμβατικό πρόγραμμα σε μαθητές της πέμπτης δημοτικού (Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis & Theodorakis, 2006), εφαρμόστηκε ένας συνδυασμός στις στρατηγικές των μεθόδων διδασκαλίας, με στοιχεία από την θεωρία της κοινωνικής μάθησης (Bandura) και της δομικής ανάπτυξης (Kohlberg), και παρουσιάστηκε η σημαντική θετική επίδρασή τους σε συμπεριφορές τίμιου παιχνιδιού. Το πιο σημαντικό εύρημα της παραπάνω έρευνας ήταν η διατήρηση της επίδρασης του παρεμβατικού προγράμματος και δύο μήνες μετά από επαναμέτρηση που εφαρμόστηκε. Αυτό φανερώνει τη σημαντική επίδραση που μπορεί να έχει ένας κατάλληλος συνδυασμός στρατηγικών διδασκαλίας, που ενδεχομένως έτσι να καλύπτονται οι ατομικές διαφορές που παρουσιάζουν οι μαθητές στην συνήθη δεκτικότητα της μάθησής τους.

Έρευνες στο εξωτερικό τα τελευταία χρόνια για την επίδραση των σπορ στον χαρακτήρα και την ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των νέων, δείχνουν ότι η ενασχόληση με τα σπορ δεν συνεπάγεται και αυτόματη ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των συμμετεχόντων, παρά μόνο εάν υιοθετούνται συγκεκριμένες και

στοχευμένες στρατηγικές για την ανάπτυξή τους (Miller, Bredemeier & Shields, 1997; Bredemeier, Weiss, Shields & Shewchuk, 1986; Giebink & McKenzie, 1985).

Η παρούσα έρευνα είχε ως σκοπό να εξετάσει αν οι τέσσερις προσανατολισμοί στόχων επίτευξης, σύμφωνα με το πολυδιάστατο ιεραρχικό μοντέλο του Παπαϊωάννου (1999), προβλέπουν τις θετικές και αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές στο μάθημα της φυσικής αγωγής. Οι στόχοι επίτευξης, σύμφωνα με τους Παπαϊωάννου, Milosis, Kosmidou και Tsigilis, (2002), που παρουσιάζονται και μετρήθηκαν μέσα από το ερωτηματολόγιο που μοιράσθηκε, είναι Α) η ενίσχυση του εγώ, Β) η προστασία του εγώ, Γ) ο προσανατολισμός στο έργο και Δ) ο στόχος της κοινωνικής αποδοχής · ενώ, οι παράγοντες του τίμιου παιχνιδιού στη φυσική αγωγή, που σύμφωνα με τους Χασάνδρα, Γούδας, Χατζηγεωργιάδης και Θεοδωράκης, (2002), μετρήθηκαν οι απαντήσεις των μαθητών για τα αποτελέσματα, είναι Α) το κλέψιμο, Β) η τέχνη νίκης, Γ) ο σεβασμός σε τυπικότητες των σπορ, και Δ) ο σεβασμός σε συμπαίκτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Υποθέσεις ή Ερευνητικό Ερώτημα

Η υπόθεση της παρούσας έρευνας ήταν ότι οι τέσσερις προσανατολισμοί στόχων επίτευξης, σύμφωνα με το πολυδιάστατο ιεραρχικό μοντέλο του Παπαϊωάννου (1999), θα προβλέπουν τις θετικές και αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές στο μάθημα της φυσικής αγωγής.

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν οικιοθελώς μαθητές και μαθήτριες που φοιτούσαν σε ένα δημόσιο σχολείο της κεντρικής Ελλάδας. Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν 333 άτομα (172 αγόρια και 161 κορίτσια), τα οποία ήταν μαθητές Α', Β' και Γ' Γυμνασίου, ηλικίας 12-15 ετών ($M=14,01 \pm 0,79$). Συγκεκριμένα, από την Α' τάξη του γυμνασίου συμμετείχαν 54 αγόρια και 46 κορίτσια, από τη Β' γυμνασίου συμμετείχαν 66 αγόρια και 61 κορίτσια, και από την Γ' γυμνασίου 52 αγόρια και 54 κορίτσια.

Όργανα Μετρήσεων

Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο αξιολογούσε τους «Προσανατολισμούς στόχων επίτευξης» των Παραιοαννου, Milosis, Kosmidou και Tsigilis, (2002), και το «Τίμιο παιχνίδι στη φυσική αγωγή» των Χασάνδρα, Γούδας, Χατζηγεωργιάδης και Θεοδωράκης, (2002).

Αναλυτικότερα, το ερωτηματολόγιο περιείχε δημογραφικές ερωτήσεις στην αρχή όπου οι συμμετέχοντες δήλωναν το φύλο τους, την τάξη και την ημερομηνία γέννησής τους. Επίσης περιέχονταν 29 ερωτήσεις, που αναφέρονταν στους τέσσερις προσανατολισμούς στόχων επίτευξης, οι οποίοι ήταν: Α) Ενίσχυση του εγώ, με 7 ερωτήσεις, για παράδειγμα: «Αισθάνομαι απόλυτα επιτυχημένος όταν είμαι ο μόνος που τα καταφέρνει σε παιχνίδια και ασκήσεις» ($\alpha=.86$), Β) Προστασία του εγώ (8 ερωτήσεις): π.χ. «Αρχή μου είναι ν' αποφεύγω ασκήσεις και παιχνίδια που μπορεί να με κοροϊδέψουν για τις ικανότητές μου» ($\alpha=.82$), Γ) Προσανατολισμός στο έργο (7 ερωτήσεις): π.χ. «Στόχος μου είναι να αναπτύσσω συνεχώς τις δεξιότητές μου» ($\alpha=.78$), και Δ) Στόχος της κοινωνικής αποδοχής (7 ερωτήσεις): π.χ. «Θέλω να πετυχαίνω υψηλές επιδόσεις και να μ' αγαπούν οι άλλοι» ($\alpha=.91$). Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, δίνονταν σε πενταβάθμια κλίμακα που αποτελούνταν από τις φράσεις «Διαφωνώ απόλυτα» (1) έως «Συμφωνώ απόλυτα» (5).

Στο ερωτηματολόγιο «Τίμιο παιχνίδι στη φυσική αγωγή», περιέχονταν 16 ερωτήσεις, που αναφέρονταν στους παράγοντες του τίμιου παιχνιδιού, οι οποίοι και ήταν: Α) Κλέψιμο (4 ερωτήσεις): π.χ. «Κλέβω», «Θέλω να κλέβω» ($\alpha=.89$), Β) Τέχνη νίκης (4 ερωτήσεις): π.χ. «Προσπαθώ να εκνευρίσω τους αντιπάλους» ($\alpha=.81$), Γ) Σεβασμός σε τυπικότητες των σπορ (4 ερωτήσεις): π.χ. «Συγχαίρω τον αντίπαλο για μια καλή απόδοση» ($\alpha=.85$), Δ) Σεβασμός σε συμπαίκτες (4 ερωτήσεις): π.χ. «Συμπαράστέκομαι στους συμπαίκτες μου» ($\alpha=.70$). Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, δίνονταν σε πενταβάθμια κλίμακα που αποτελούνταν από «Ποτέ» (1) έως «Πολύ συχνά» (5).

Η εγκυρότητα των ερωτηματολογίων έχει τεκμηριωθεί από τους Παπαϊωάννου, Μυλώσης, Κοσμίδου και Τσιγγίλης, (2002), και από τους Χασάνδρα, Γούδας, Χατζηγεωργιάδης και Θεοδωράκης, (2002).

Ερευνητική Διαδικασία

Η συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε το Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2007, σε ώρα μαθήματος φυσικής αγωγής στο σχολείο των μαθητών. Οι μαθητές ενημερώθηκαν αρχικά για τη διαδικασία και τονίστηκε ότι η συμμετοχή στην έρευνα γίνεται σε εθελοντική βάση κι ότι το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο.

Διαβεβαιώθηκαν για το απόρρητο των απαντήσεών τους και ότι αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο στα πλαίσια της έρευνας που διεξάγεται. Στη συνέχεια, μοιράστηκε το ερωτηματολόγιο. Πριν αρχίσουν να απαντούν στις ερωτήσεις, δόθηκαν προφορικός οι αναγκαίες τυποποιημένες οδηγίες για τον τρόπο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και ήσυχα, ελεύθερα και με ηρεμία οι μαθητές το συμπλήρωσαν. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν και μαζεύτηκαν από τη συγγραφέα. Οι μαθητές συμμετείχαν στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, απουσία του καθηγητή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Περιγραφικά

Για κάθε μία από τις μεταβλητές που αξιολογήθηκαν παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις.

Πίνακας 1. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών.

Περιγραφικά			
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Τίμιο παιχνίδι			
Σεβασμός σε συμπαίκτες	332	4.42	.67
Τέχνη νίκης	332	2.23	1.08
Σεβασμός σε τυπικότητες	332	3.64	1.09
Κλέψιμο	332	1.73	1.02
Προσανατολισμοί στόχων			
Ενίσχυση του εγώ	333	2.79	.96
Κοινωνική αποδοχή	333	3.32	1.06
Προστασία του εγώ	333	2.40	.84
Προσανατολισμός στο έργο	333	4.32	.60

Ανάλυση παλινδρόμησης

Από την ανάλυση παλινδρόμησης φάνηκε ότι οι προσανατολισμοί στόχων επίτευξης προέβλεπαν σημαντικά τόσο τις θετικές αθλητικές συμπεριφορές των μαθητών ($F_{(4,327)} = 14.136, p < .001$), όσο και τις αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές ($F_{(4,327)} = 11.677, p < .001$). Αναλυτικότερα, ο προσανατολισμός στην ενίσχυση του εγώ ($b = -.140$) και στην προστασία του εγώ ($b = -.151$), προέβλεπαν σημαντικά αρνητικά τις θετικές αθλητικές συμπεριφορές, ενώ ο προσανατολισμός στο έργο ($b = .300$) τις προέβλεπε θετικά. Αντίστοιχα, ο προσανατολισμός στην ενίσχυση του εγώ ($b = .205$) και στην προστασία του εγώ ($b = .154$) προέβλεπαν σημαντικά θετικά τις αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές, ενώ ο προσανατολισμός στο έργο ($b = -.220$) τις προέβλεπε αρνητικά. Ο στόχος της κοινωνικής αποδοχής δεν είχε σημαντική συνεισφορά στις προβλέψεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει αν οι τέσσερις προσανατολισμοί στόχων επίτευξης, σύμφωνα με το πολυδιάστατο ιεραρχικό μοντέλο του Παπαϊωάννου (1999), προβλέπουν τις θετικές και αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές στο μάθημα της φυσικής αγωγής.

Σύμφωνα με την ανάλυση των αποτελεσμάτων οι μαθητές που είναι προσανατολισμένοι στην ενίσχυση του εγώ, αλλά και στην προστασία του εγώ, έχουν λιγότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν θετικές αθλητικές συμπεριφορές και περισσότερες πιθανότητες να εκδηλώσουν αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές. Κι αυτό γιατί κάθε άτομο προσπαθεί να προστατεύσει τον εαυτό του ή να αποφύγει κάτι το οποίο δεν κατέχει αρκετά καλά. Έτσι, είναι φυσικό να παρουσιαστούν από μέρους τους περισσότερες παραβατικές αθλητικές συμπεριφορές στο μάθημα της φυσικής αγωγής, και λιγότερες θετικές κοινωνικές συμπεριφορές.

Παρόμοια ήταν και τα αποτελέσματα των Duda, Olson και Templin, (1991), οι οποίοι υποστήριξαν ότι ο προσανατολισμός στο «εγώ» συσχετίζεται θετικά με τις συμπεριφορές εξαπάτησης και της αποδοκιμασίας αντιαθλητικών συμπεριφορών. Επίσης, οι Kavussanou και Roberts, (1998), διαπίστωσαν ότι οι παίκτες με υψηλό προσανατολισμό στο «εγώ» είχαν τα χαμηλότερα επίπεδα ηθικής λειτουργίας, καταδεικνύοντας μια έντονη έγκριση για αντιαθλητικές συμπεριφορές. Τέλος, διαπίστωσαν ότι οι ίδιοι παίκτες θεώρησαν τις σκόπιμες επιβλαβείς πράξεις ως νόμιμες.

Τα αποτελέσματα των ερευνών που αναφέρθηκαν παραπάνω, ενισχύουν σχετικά ευρήματα στον αθλητισμό, τα οποία υποστηρίζουν τη σημαντικότητα της συνεισφοράς των στόχων επίτευξης στη συμπεριφορά των αθλουμένων, και σύμφωνα με τα παρόντα αποτελέσματα, και των μαθητών και μαθητριών, στο μάθημα της φυσικής αγωγής. Στις παραπάνω έρευνες, επίσης, θετική σχέση φάνηκε να υπάρχει μεταξύ του προσανατολισμού στο «εγώ» και της πεποίθησης ότι παραπλανητικά μέσα (ακόμη και παράνομα) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη της επιτυχίας, ενώ αντίστοιχα αρνητική σχέση υπήρξε με τον προσανατολισμό στο «έργο».

Σε παλαιότερη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο χώρο της φυσικής αγωγής (Walling & Duda, 1995), τα αποτελέσματα ήταν παρόμοια με τα παρόντα και με εκείνα στο χώρο του αθλητισμού. Οι μαθητές που ήταν υψηλά προσανατολισμένοι στο «εγώ», εξέφρασαν την πεποίθηση ότι οι επιτυχίες στο μάθημα της φυσικής αγωγής οφείλονται στην υψηλή ικανότητα, ενώ οι μαθητές που ήταν υψηλά προσανατολισμένοι στο «έργο» εξέφρασαν την πεποίθηση ότι οι επιτυχίες οφείλονται στη συνεργασία και στην υψηλή προσπάθεια. Επίσης, σημαντική θετική σχέση εμφανίστηκε μεταξύ του προσανατολισμού στο «έργο» και της πεποίθησης ότι ο δάσκαλος μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην επιτυχία του μαθήματος φυσικής αγωγής.

Πρακτικές Εφαρμογές

Τα αποτελέσματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να μελετηθούν από τους καθηγητές φυσικής αγωγής, ώστε να κατανοήσουν την ψυχολογία των μαθητών και αυτό που σκέφτονται και θέλουν να επιτύχουν σε κάθε μάθημα. Με αυτό τον τρόπο μπορούν να καταλάβουν τη μη ορθή σκέψη των μαθητών και να διδάξουν μέσα από

το μάθημα της φυσικής αγωγής το τίμιο- δίκαιο παιχνίδι. Αυτό θα βοηθήσει στους σκοπούς του μαθήματος που είναι η ευχαρίστηση και η διασκέδαση και όχι η υπεροχή κάποιων μαθητών έναντι των άλλων.

Για να διατηρηθεί, βέβαια, ο έντονος προσανατολισμός στο έργο, ο καθηγητής Φυσικής Αγωγής πρέπει να φροντίσει, ώστε οι ασκήσεις να είναι προσαρμοσμένες στις ικανότητες των μαθητών, οι στόχοι να είναι ατομικοί και συγκεκριμένοι και να πληροφορεί τακτικά το μαθητή για την πρόοδό του, με έγκυρα και αξιόπιστα όργανα αξιολόγησης. Γιατί, δεν είναι τυχαίο, ότι ο καθηγητής Φυσικής Αγωγής θεωρείται ένας σημαντικός κοινωνικός παράγοντας, που πιθανόν μπορεί να επηρεάσει τον προσανατολισμό των μαθητών σε στόχους που αφορούν την προσωπική βελτίωση, την ενίσχυση του εγώ, την προστασία του εγώ και την κοινωνική αποδοχή. Οι μαθητές δηλαδή, ανεξάρτητα από τον προσωπικό τους προσανατολισμό στόχων, αντιλαμβάνονται την έμφαση που δίνει ο καθηγητής Φυσικής Αγωγής σε αυτούς τους τέσσερις στόχους.

Περιορισμοί & Μελλοντικές Έρευνες

Για ισχυροποίηση των αποτελεσμάτων χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση στο περιβάλλον της φυσικής αγωγής. Η πραγματοποίηση, λοιπόν, ακόμη περισσότερων ερευνών που θα βασίζονται στον σκοπό της παρούσας έρευνας, θα βοηθήσουν για την εξαγωγή λεπτομερέστερων αποτελεσμάτων, καθώς και θα χρησιμεύσουν ώστε να επιβεβαιωθούν τα τωρινά ευρήματα των αναλύσεων που έγιναν. Έτσι, γίνεται φανερό ότι δημιουργείται η ανάγκη για έγκυρα, αξιόπιστα και εύχρηστα εργαλεία μέτρησης για την αξιολόγηση του τίμιου παιχνιδιού στην εκπαίδευση. Ας μην λησμονηθεί βέβαια, ότι ένας από τους κύριους στόχους του μαθήματος της φυσικής αγωγής είναι

η ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και η προώθηση του τίμιου παιχνιδιού.

Επίσης, προτείνεται εντοπισμός και άλλων παραγόντων που επηρεάζουν την αθλητική συμπεριφορά των μαθητών στη φυσική αγωγή. Τέλος, είναι σημαντικό και στο σχολείο, η διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής αγωγής να καλλιεργεί κλίμα μάθησης προσανατολισμένο στη μάθηση. Στόχο της εκπαίδευσης πρέπει να αποτελεί η γνώση και η μάθηση από τον κάθε μαθητή, και όχι η υπεροχή αυτού σε σχέση με τους υπόλοιπους συμμαθητές του.

Όπως σε κάθε έρευνα, έτσι και στη συγκεκριμένη, παρατηρούνται κάποια αδύνατα σημεία. Πρώτα απ' όλα, είναι ότι η παρούσα ερευνητική πρόταση αφορά μόνο σε μαθητές και μαθήτριες των τριών τάξεων του Γυμνασίου (Α', Β', Γ'). Γι' αυτό δεν μπορεί να είναι σε θέση να γνωρίζει, εάν τα συμπεράσματα που θα προκύψουν θα έχουν όμοια αναφορά σε διαφορετικές ηλικιακές κατηγορίες.

Επίσης, τα δεδομένα της παρούσας έρευνας συλλέχθηκαν μόνο από τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους μαθητές σε κλειστή μορφή ερωτηματολογίων και χωρίς την παρουσία των καθηγητών τους, ενώ δεν είναι σίγουρο, αν οι μαθητές διάβασαν όλες τις ερωτήσεις και δεν υπήρξαν κάποιες απαντήσεις στην τύχη. Τα ερωτηματολόγια, επιπλέον, είναι μετρήσεις αυτοαναφοράς και τα αποτελέσματα των αναλύσεων αφορούν τους ίδιους τους συμμετέχοντες.

Τέλος, η επιλογή του δείγματος από μια μόνο γεωγραφική περιοχή αποτελεί έναν από τους περιορισμούς της έρευνας και δεν διευκολύνει τη σωστή εξαγωγή συμπερασμάτων. Σε μια μελλοντική προσπάθεια, λοιπόν, θα πρέπει να επιλεγεί μεγαλύτερο μέγεθος και διασπορά του δείγματος, ώστε να μπορούν να διεξαχθούν πιο ασφαλή συμπεράσματα.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας στο περιβάλλον της φυσικής αγωγής στηρίζουν αποτελέσματα μελετών που έχουν προηγηθεί στο περιβάλλον των σπορ και υποστηρίζουν ότι οι προσανατολισμοί στόχων επίτευξης προέβλεπαν σημαντικά τόσο τις θετικές αθλητικές συμπεριφορές των μαθητών, όσο και τις αρνητικές αθλητικές συμπεριφορές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ames, C. (1992a). Achievement goals and the classroom motivational climate. In J. Meec & D. Schunk (Eds.), *Students' perceptions in the classroom: Causes and consequences* (pp. 327-348). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ames, C. (1992b). Achievement goals, motivational climate and motivational processes. In G. C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 161-176). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Ames, C. (1992c). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261-271.
- Ames, C., & Archer, J. (1988). Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation processes. *Journal of Educational Psychology*, 80, 260-267.
- Boone, J. (1995). *Achievement goals and motivational climates for physical education*. Unpublished doctoral dissertation. Louisiana State University, Baton Rouge.
- Covington, M.V. (2000). Goal theory, motivation, and school achievement: An integrative review. *Annual Review of Psychology*, 51, 171-201.
- Digelidis, N. & Papaioannou, A. (1996). Age-group differences in intrinsic motivation, goal orientations and perceptions of athletic competence, physical appearance and motivational climate in Hellenic physical education. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*.

- Duda, J.L. (1989a). The relationship between task and ego orientation and the perceived purpose of sport among male and female high school athletes. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 11*, 318-335.
- Duda, J.L., Chi, L., Newton, M.L., Walling, M.D., & Catley, D. (1994). Task and ego orientation and intrinsic motivation in sport. *International Journal of Sport Psychology, 22*, 1-23.
- Duda, J.L., Fox, K.R., Biddle, S.J.H., & Armstrong, N. (1992). Children's achievement goals and beliefs about success in sport. *British Journal of Educational Psychology, 62*, 313-323.
- Duda, L. J., Olson, L, K., & Templin, T. J. (1991). The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts. *Research Quarterly for Exercise and Sport, 62*, 79-87.
- Duda, J.L., & White, S.A. (1992). The relationship of goal perspectives to beliefs about success among elite skiers. *The Sport Psychologist, 6*, 334-343.
- Elliot, A., & Harackiewicz, J. (1996). Approach and avoidance achievement goals and intrinsic motivation: a mediational analysis. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*, 3, 461-475.
- Elliot, E., & Dweck, C.S. (1988). Goals: An approach to motivation and achievement. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 5-12.
- Fox, K., Goudas, M., Biddle, S., Duda, J., & Armstrong, N. (1994). Children's task and ego goal profiles in sport. *British Journal of Educational Psychology, 64*, 253-261.
- Gibbons, S.L., Ebbeck, V., Weiss, M.R. (1995). Fair play for kids: Effects on the moral development of children in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport, 1*, 23-28.

- Guivernau, M., & Duda, J.L. (1995). Psychometric properties of a Spanish version of The Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire (TEOSQ) and Beliefs about the Causes of Success Inventory. *Revista de Psicología del Deporte, 5*, 31-51.
- Goudas, M., Biddle, S., & Fox, K. (1994a). Achievement goal orientations and intrinsic motivation in physical fitness testing with children. *Pediatric Exercise Science, 6*, 159-167.
- Goudas, M., Biddle, S., & Fox, K. (1994b). Perceived locus of causality, goal orientations, and perceived competence in school physical education classes. *British Journal of Educational Psychology, 64*, 453-463.
- Hom, H., Duda, J.L., & Miller, A. (1993). Correlates of goal orientations among young athletes. *Pediatric Exercise Science, 5*, 168-176.
- Jagacinski, C.M., & Nicholls, J.G. (1984). Conceptions of effort and ability and related affects in task involvement and ego involvement. *Journal of Educational Psychology, 76*, 909-919.
- Jagacinski, C.M., & Nicholls, J.G. (1987). Competence and affect in task involvement and ego involvement: The impact of social comparison information. *Journal of Educational Psychology, 79*, 107-114.
- Kavussanu, M., & Roberts, G. C. (2001). Moral functioning in sport: An achievement goal perspectives. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 23*, 34-54.
- Lochbaum, M., & Roberts, G.C. (1993). Goal orientations and perceptions of the sport experience. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 15*, 160-171.

- Lloyd, J., & Fox, K.R. (1992). Achievement goals and motivation to exercise in adolescent girls: a preliminary intervention study. *British Journal of Physical Education, Research Supplement, 11*, 12-16.
- Middleton, M.J., & Midgley, C. (1997). Avoiding the demonstration of lack of ability: an unexplored aspect of goal theory. *Journal of Educational Psychology, 89*, 710-718.
- Newton, M.L., & Duda, J.L. (1993). Elite adolescent athletes' achievement goals and beliefs concerning success in tennis. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 15*, 322-341.
- Papaioannou, A. (1992). *Students' motivation in physical education classes which are perceived to have different goal perspectives*. Unpublished doctoral dissertation, University of Manchester, England.
- Papaioannou, A. (1994). Development of a Questionnaire to Measure Achievement Orientations in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, vol.65, (1), 11-20.
- Papaioannou, A. (1995). Motivation and goal perspectives in children's physical education. In S.J.H. Biddle (Ed.), *European perspectives on exercise and sport psychology* (pp. 245-269). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Papaioannou, A., & Macdonald, A. (1993). Goal perspectives and purposes of physical education as perceived by Greek adolescents. *Physical Education Review, 16*, 41-48.
- Roberts, G. C., & Ommundsen, Y. (1996). Goal orientations and cognitive and affective correlates among team athletes. *Scandinavian Journal of Sport Medicine, 6*, 46-56.

- Solmon, M.A., & Boone, J. (1993). The impact of student goal orientation in physical education classes. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 64, 418-424.
- Treasure, D.C., & Roberts, G.C. (1994). Cognitive and affective concomitants of task and ego goal orientations during the middle school years. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 16, 15-28.
- Treasure, D.C., Roberts, G.C., & Hall, H.K. (1992). The relationship between children's achievement goal orientations and their beliefs about competitive sport. *Journal of Sport Sciences*, 10, 629.
- VanYperen, N.W., & Duda, J.L. (1995). *The interrelationships between goal orientations, beliefs about success, and performance improvement among young elite Dutch soccer players*. Manuscript under review.
- Walling, M.D., & Duda, J.L. (1995). Goals and their associations with beliefs about success in and perceptions of the purposes of physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 14, 140-156.
- White, S.A., & Duda, J.L. (1993). Dimensions of goals-beliefs about success among disabled athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 10, 125-136.
- White, S.A., Duda, J.L., & Keller, M.R. (1996). *The relationship between goal orientations and the perceived purposes of sport among youth sport participants*. Manuscript submitted for publication.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Διγγελίδης, Ν., & Παπαϊωάννου, Α. (1996). Σχέση της συχνότητας άθλησης με το κλίμα παρακίνησης, στόχους επίτευξης και αντίληψη εαυτού. Στο Ι.

Θεοδωράκη, & Α. Παπαϊωάννου, (Εκδ.): Sport Psychology: *New trends and applications (proceedings)* (σελ. 64-69). Komotini, 1-3 November, 1996.

- Salkind, N. (1990). *Θεωρίες της ανθρώπινης ανάπτυξης* (Δ. Μαρκουλής, μετάφραση). Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ (Δημοσίευση πρωτοτύπου 1981).
- Τσιόπα, Ι. (2008). *Τίμιο παιχνίδι, προσανατολισμός στόχων επίτευξης και κλίμα παρακίνησης σε μαθητές και μαθήτριες γυμνασίου, στο μάθημα της φυσικής αγωγής*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ελλάς.
- Χασάνδρα, Μ. (2006). Η Ανάπτυξη Του «Ευ Αγωνίζεσθαι» στη Φυσική Αγωγή. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 4 (2), 211 – 224.
- Χασάνδρα, Μ., Γούδας, Μ., Χατζηγεωργιάδης, Α., & Θεοδωράκης Γ. (2002). Ανάπτυξη ερωτηματολογίου για την αξιολόγηση του τίμιου παιχνιδιού στη φυσική αγωγή για παιδιά Δημοτικού. Αδημοσίευτη έρευνα. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα.
- Χατζηχαριστός, Δ. (2003). *Σύγχρονο σύστημα φυσικής αγωγής. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα, Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ερωτηματολόγιο Δημογραφικών Στοιχείων

Στις παρακάτω σελίδες καλείσαι να απαντήσεις σε ερωτήσεις που έχουν σχέση με τον εαυτό σου και το μάθημα της Φυσικής Αγωγής.

Στις ερωτήσεις που θα βρεις δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις.

Μας ενδιαφέρει να μας πεις την αληθινή σου γνώμη με ειλικρίνεια.

Τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και συνεπώς κανείς δε θα μπορεί να ξέρει τι απάντησες.

Διάβασε προσεκτικά τις ερωτήσεις και να απαντήσεις χωρίς να ξοδέψεις πολύ χρόνο για να σκεφτείς τι θα απαντήσεις.

Σε ευχαριστούμε πολύ

	Φύλο:	Αγόρι	Κορίτσι
Ημερομηνία γέννησης:			
Τάξη/Τμήμα:			
Το μάθημα της γυμναστικής το κάνει		άνδρας	γυναίκα
Σου αρέσει το μάθημα της γυμναστικής έτσι όπως γίνεται στο τμήμα αυτό;		ΝΑΙ	ΟΧΙ
Είσαι αθλητής σε ομάδα/σύλλογο;		Όχι	Ναι
Αν ναι, σε ποιο άθλημα;			
Αν ναι, πόσα χρόνια ασχολείσαι με το άθλημα αυτό;			
Παίρνεις μέρος σε αθλητικούς αγώνες;		Όχι	Ναι
Αν ναι, πόσα χρόνια παίρνεις μέρος σε αγώνες;			

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β (Ερωτηματολόγιο έρευνας)

Υποδείξτε σε τι βαθμό διαφωνείτε ή συμφωνείτε με τις δηλώσεις που ακολουθούν,
με βάση την παρακάτω κλίμακα.

1 = διαφωνώ απόλυτα

2 = διαφωνώ

3 = ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

4 = συμφωνώ

5 = συμφωνώ απόλυτα

Στο μάθημα φυσικής αγωγής ...	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1. Νοιώθω υπέροχα όταν είμαι ο/η μόνος/μόνη που μπορεί να κάνει μια άσκηση	1	2	3	4	5
2. Ικανοποιούμαι απόλυτα όταν ξεπερνάω τους άλλους	1	2	3	4	5
3. Είναι σημαντικό για μένα να μαθαίνω ένα παιχνίδι ή μια άσκηση και έτσι οι άλλοι να μ' αγαπούν	1	2	3	4	5
4. Αρχή μου είναι ν' αποφεύγω ασκήσεις και παιχνίδια που μπορεί να με κοροϊδέσουν για τις ικανότητές μου	1	2	3	4	5
5. Στόχος μου είναι να αναπτύσσω συνεχώς τις δεξιότητές μου	1	2	3	4	5

Στο μάθημα φυσικής...	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
6. Αισθάνομαι απόλυτα επιτυχημένος όταν είμαι ο μόνος που τα καταφέρνει σε παιχνίδια και ασκήσεις αγωγής	1	2	3	4	5
7. Συχνά ανησυχώ μήπως πουν ότι δεν έχω ικανότητες	1	2	3	4	5
8. Χαίρομαι όταν αναπτύσσω τις ικανότητές μου και οι άλλοι με αγαπούν	1	2	3	4	5
9. Σκοπεύω να προσπαθώ ακόμη περισσότερο για να μαθαίνω νέες ασκήσεις και παιχνίδια	1	2	3	4	5
10. Θα συνεχίσω να αποφεύγω ασκήσεις και παιχνίδια που μπορεί να φανώ ανίκανος/ανίκανη	1	2	3	4	5
11. Μ' αρέσει να μαθαίνω νέα παιχνίδια και ασκήσεις και να κερδίζω την αγάπη των άλλων	1	2	3	4	5
12. Είναι σημαντικό για μένα να μαθαίνω συνεχώς νέα πράγματα	1	2	3	4	5
13. Με απασχολεί πολύ μήπως φαίνομαι ανίκανος/ανίκανη και αυτό με κάνει συχνά να ανησυχώ	1	2	3	4	5
14. Όταν μαθαίνω μια άσκηση αυτό με κάνει να θέλω να προσπαθώ ακόμη περισσότερο	1	2	3	4	5

Στο μάθημα φυσικής αγωγής ...	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
15. Αρχή μου είναι να προσπαθώ να ξεπερνά τους άλλους σε παιχνίδια και ασκήσεις	1	2	3	4	5
16. Συχνά φοβάμαι ότι αν προσπαθήσω σε μια άσκηση, ίσως φανώ ανίκανος/ανίκανη	1	2	3	4	5
17. Θέλω να πετυχαίνω ψηλές επιδόσεις και να μ' αγαπούν οι άλλοι	1	2	3	4	5
18. Τους συμμαθητές μου πάντα θα προσπαθώ να τους ξεπερνά	1	2	3	4	5
19. Φοβάμαι ότι εάν ρωτήσω τον καθηγητή μου κάτι, ίσως φανεί ότι δεν ξέρω	1	2	3	4	5
20. Μ' αρέσει να κάνω μια άσκηση τέλεια και να γίνομαι αγαπητός	1	2	3	4	5
21. Μ' αρέσει να μαθαίνω νέα πράγματα, όσο δύσκολα κι αν είναι	1	2	3	4	5
22. Είναι σημαντικό για τη ζωή μου να τα καταφέρνω καλύτερα από τους άλλους	1	2	3	4	5
23. Θέλω ν' αποφεύγω ασκήσεις και παιχνίδια που μπορεί να φανώ ανίκανος/ανίκανη	1	2	3	4	5

Στο μάθημα φυσικής αγωγής ...	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
24. Νοιώθω απόλυτα επιτυχημένος όταν κάνω κάτι σωστά και οι άλλοι με αγαπούν	1	2	3	4	5
25. Μ' αρέσει ν' αναπτύσσω τις ικανότητές μου ακόμη κι αν κάνω πολλά λάθη	1	2	3	4	5
26. Χαίρομαι όταν οι άλλοι δεν τα καταφέρνουν τόσο καλά όσο εγώ	1	2	3	4	5
27. Νοιώθω ανακούφιση όταν αποφεύγω ασκήσεις και παιχνίδια που μπορεί να φαινόμουν ανίκανος/ανίκανη	1	2	3	4	5
28. Νοιώθω απόλυτα επιτυχημένος όταν μαθαίνω κάτι και οι άλλοι με αγαπούν	1	2	3	4	5
29. Μ' αρέσει να προσπαθώ στις δύσκολες ασκήσεις γιατί έτσι αναπτύσσω τις ικανότητές μου	1	2	3	4	5

Υποδείξτε πόσο συχνά κάνετε αυτά που περιγράφονται ακολούθως όταν παίζετε στο σχολείο, με βάση την παρακάτω κλίμακα.

1 = ποτέ

2 = σχεδόν ποτέ

3 = μερικές φορές

4 = συχνά

5 = πολύ συχνά

		Ποτέ	Σχεδόν ποτέ	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
	Όταν παίζουμε παιχνίδια στο σχολείο:					
1.	Υποστηρίζω τους συμπαίκτες μου	1	2	3	4	5
2.	Προσπαθώ να εκνευρίσω τους αντιπάλους	1	2	3	4	5
3.	Κλέβω	1	2	3	4	5
4.	Συγχαίρω τους αντιπάλους όταν χάνω	1	2	3	4	5
5.	Βοηθάω τους συμπαίκτες μου	1	2	3	4	5
6.	Προσπαθώ να ενοχλώ τους αντιπάλους	1	2	3	4	5
7.	Επιβραβεύω τις καλές προσπάθειες των συμπαικτών μου	1	2	3	4	5
8.	Μιλώ άσχημα στους αντιπάλους	1	2	3	4	5

		Ποτέ	Σχεδόν ποτέ	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
	Όταν παίζουμε παιχνίδια στο σχολείο:					
9.	Θέλω να κλέβω	1	2	3	4	5
10.	Δίνω το χέρι στον αντίπαλο ανεξάρτητα αν κέρδισα ή έχασα	1	2	3	4	5
11.	Κλέβω αν αυτό με βοηθάει να κερδίσω	1	2	3	4	5
12.	Προσπαθώ να κάνω τους αντιπάλους να θυμώσουν	1	2	3	4	5
13.	Συμπαραστέκομαι στους συμπαίκτες μου	1	2	3	4	5
14.	Στο τέλος δίνω το χέρι στους αντιπάλους	1	2	3	4	5
15.	Κλέβω αν είμαι σίγουρος ότι δεν θα με πιάσουν	1	2	3	4	5
16.	Συγχαίρω τον αντίπαλο για μια καλή απόδοση	1	2	3	4	5